

Selecció crítica

Una vella, coneguda olor. Fantasia per a un auxiliar administratiu

«En els drames de Josep Maria Benet i Jornet, i això val tant per als de la primera etapa com per als de la segona, no plana cap messianisme ocult. Això no vol dir que hi hagi una malfiança envers la condició humana: al contrari. L'autor, ho endevinem aviat, no resta imparcial, sinó que pren partit al costat dels rebels, dels individus que malden per ésser autèntics i s'enfronten a unes institucions corrompudes i falses.»

Xavier Fàbregas, 1970.

"Marc i Jofre", o els alquimistes de la fortuna

«*Els alquimistes de la fortuna*, narrada en un estil realista que alterna moments d'una prodigiosa vivesa amb d'altres tal volta massa discursius o, almenys, massa explicatius, és una obra anti-intel·lectualista i anti-política que posa tot l'èmfasi en les úniques forces que encara menen una lluita clara, les populars, però que sap resistir la temptació del triomfalisme dogmàtic o profètic i que deixa, per tant, la solució penjada en els inicis d'una batalla que, si és justa, també és incerta.»

Joaquim Molas, 1970.

Berenàveu a les fosques

«La recreació dels mateixos ambients petit burgesos de les seves primeres obres era presentada a *Berenàveu a les fosques* amb distanciament brechtiana amb l'ajut de tècniques típiques: rètols, projeccions sobre una pantalla, recitats en primer terme que formen el lligam narratiu entre les escenes. La contraposició entre aquestes escenes històriques, de factura realista, i els recitats que responen a l'època present marcava la continuïtat i la relació entre el passat de la primera postguerra i la situació dels anys seixanta. Pel mateix procediment, els detalls descriptius molt precisos d'aquelles escenes perdien el seu aire costumista i assolien tipicitat històrica.»

Joan-Lluís Marfany, 1988.

Revolta de bruixes

«*Revolta de bruixes* és una obra complexa, desenvolupada a través d'una estructura completament

tancada, on fins i tot el temps real i el de la representació coincideixen, i en el curs de la qual, malgrat adoptar una aparença realista, que l'allunya de la manera narrativa de manifestar-se els personatges que caracteritza una part del teatre anterior de Benet, i que tornarà a aparèixer, accentuada, en peces posteriors, posa en evidència voluntàries contradiccions amb les fórmules pròpies d'aquell tipus de teatre, com són els diàlegs de diferents grups de personatges que es produeixen de manera simultània, com una forma més de remarcar la ficció escènica en forçar, precisament, la seua pròpia convencionalitat, mitjançant el desenvolupament de la trama. I quin és aquest conflicte? És el conflicte d'una part molt important del teatre de Benet i Jornet: el compromís, la realitat, la raó, davant la por, l'evasió, la fantasia.»

Rodolf Sirera, 2001.

Desig. Fugaç

«Ayant définitivement abandonné la thématique sociale et politique (au moins à cette date) alors qu'elle caractérisait la plus grande partie de la production de la première époque, l'auteur semble développer une dramaturgie de l'intime, du privé, une dramaturgie, si on me permet l'expression, du secret. L' occulte, dans *Désir*, la trame même qui cache obsessionnellement ni plus ni moins un sentiment - l'amour inavouable- est révélé et verbalisé dans *Fugaces* - la confession de l' amour -et conduit les personnages à un dénouement tragique, fermant ainsi le cercle, dans un passage de l'ignorance à la connaissance pour revenir, en spirale, à l'ignorance (dernière scène de *Fugaces*)».

Sergi Belbel, 1994.

Testament

«És clar, doncs, que *Testament* fa balanç i tanca un cicle. Això no obstant, es podria dir que el tanca temàticament i prou. Puntejant el motiu principal del drama - l' herència- , els temes de la *felicitat inassolible* , de la por, del desig de transcendència, de la raó enfrontada a l' irracionalitat, de la fugacitat de l'amor i de la vida, del pas inexorable del temps, de la dificultat de comunicació, de la malaltia irreversible... es van desgranant sense excepció.»

Carles Batlle, 2001.

Salamandra

«L' extinció: aquest és el gran tema de l' obra i una de les constants en l'obra de Benet i Jornet. La consciència que el temps, i amb el temps, la història eliminen inexorablement els mons personals i col·lectius. És llei de vida, però massa sovint l'acció violenta o, simplement, l' abstenció interessada imposen uns canvis i, amb ells, la infelicitat o la destrucció dels homes i del seu món. La salamandra del desert, ferida i en perill d'extinció, dóna, al tema, una dimensió simbòlica; també, però, el wolpertinger, que, tot i les seves mutilacions, és capaç de desvetllar la memòria personal de Hilde, els lligams amb la seva terra i les contradiccions del seus homes i d' ella mateixa.»

Jordi Castellanos, 2005.

Valoració de conjunt

«Les seves obres transmeten el dolor existencial que emana del fet de saber que, dins l'ordre universal, la nostra existència mortal no és més que un instant fugaç, i que les relacions més subtils sovint poden ser els factors claus que determinen la diferència entre amor i odi, felicitat i tristesa, vida i mort. Qualsevol mostra de consol i d'alleujament prové moltes vegades d'un gest aparentment trivial les repercussions del qual, paradoxalment, poden transcendir els límits de la mortalitat. En el teatre de Benet, el tema de la immortalitat - el fet de deixar una empremta física, intel·lectual o artística en el món mortal- està irremeiablement lligada a la idea de salvació. Tanmateix, les seves inquietuds no es limiten a un mer àmbit individual o personal, sinó que també s'expressen, fins i tot més significativament, en un sentit col·lectiu.»

Sharon G. Feldman, 2005.